

ARGUS

de stem van sprakeloze wilde dieren

**In de uitverkoop: natuur van
Staatsbosbeheer. Laten we 't jachtvrij maken!**

Colofon

ISSN 0166-5073

Argus is het tijdschrift van De Faunabescherming. Argus wordt twee keer per jaar toegestuurd aan donateurs die ten minste € 16,- per jaar betalen via onderstaande IBAN.

Sympathisanten betalen € 5,- per jaar

Indien u Stichting De Faunabescherming testamentair wenst te gedenken, wordt u verzocht contact op te nemen met de penningmeester.

Donateursadministratie

Postbus 150, 6870 AD Renkum.

Voor adreswijzigingen en vragen over de jaarlijkse donatie kunt u ons mailen:

donateurs.adm@faunabescherming.nl

Betalingsgegevens:

IBAN: NL72 TRIO 0338 5400 91

t.n.v. De Faunabescherming, Renkum.

Bij betaling vanuit het buitenland gelieve ook te vermelden: BIC: TRIONL2U

Secretariaat

Q. Hoogenboom

info@faunabescherming.nl

06-1601 0305

Postbus 150, 6870 AD Renkum

Penningmeester

Mw. I. v.d. Abeele

Korenbloemstraat 30, 6871 WE Renkum

0317-318 487

Bestuur

I.J. van den Abeele, Q. Hoogenboom,

N.K. Koffeman, H.H. Niesen, G.S.L. Palsma-

van Voorthuizen, E. Ros, S.H.D. Voss

Redactie

Eric Schoones, Quintijn Hoogenboom,

Jeanco Lapiere Armande

argus@faunabescherming.nl

Omslag: Wandalin van den Abeele

(www.linscreativedesigns.nl)

Fotografie: Harm Niesen, tenzij anders

aangegeven.

Website

www.faunabescherming.nl

U vindt ons ook op Facebook en Twitter.

Lay-out en druk

Van Berkum Graphic Solutions, Zwaag

Doelstelling

Stichting De Faunabescherming is een niet-gesubsidieerde, landelijke vrijwilligersorganisatie.

Haar doel is een ethisch en wetenschappelijk verantwoord faunabeleid.

Stichting De Faunabescherming tracht haar doel te bereiken door het voeren van acties en campagnes tegen de hobbyjacht en voor betere wetgeving en onderzoek. Waar in het wild levende dieren in de knel komen, nemen wij het voor ze op, ook in juridische procedures.

Inhoud

Redactioneel Actie! Gelderse natuur jachtvrij!	3
<i>Harm Niesen</i> Van het bestuur Weidevogelbescherming	4
<i>Henk van Kalken</i> Column Beheer	6
<i>Eric Schoones</i> Interview Interview Henriëtte Prast Evident verbod.....	7
<i>Niko Koffeman</i> Jagers maken heiligdom te gelde	10
<i>Harm Niesen</i> Exoten.....	13
<i>Harm Niesen</i> Wolven in ons land	15
<i>Eric Schoones</i> Interview Interview Bondine Kloostra Stok achter de deur	18
<i>Stéphanie Palsma-van Voorthuizen</i> Levendige handel in dode dieren.....	23
<i>Quintijn Hoogenboom</i> Actie Zwijn-onvriendelijk dorp	26
<i>Aad van der Waal</i> Zwijnsociëteit Het lessen van de (bloed)dorst.....	27
Oproep Steun De Faunabescherming! In het wild levende dieren als erfgenaam	28
<i>Betty Ros</i> De buit van de vos	30
<i>Quintijn Hoogenboom</i> Vogelvrij Wasbeer en wasbeerhond	28

14 september Actie Kroondomein

Al zo'n 40 jaar voert De Faunabescherming actie teneinde de koninklijke familie te laten stoppen met de jacht op het Kroondomein nabij Apeldoorn.

Nog steeds is van 15 september tot 25 december dit gebied gesloten voor het publiek. Dit om onze koning en zijn gevolg de mogelijkheid te bieden om er ongestoord te jagen.

De Faunabescherming protesteert ook dit jaar weer hiertegen. Als u op 14 september wilt deelnemen aan deze actie, dan kunt u zich aanmelden op actie@faunabescherming.nl. Details worden later bekendgemaakt.

Actie!

Gelderse natuur jachtvrij!

Staatsbosbeheer deed het al eerder: stukken natuur veilen aan de hoogstbiedende. Kleinere stukken natuur werden door Staatsbosbeheer letterlijk in kleingeld omgezet. Na massale protesten tegen de natuurveilingen en nadat de Partij voor de Dieren met steun van een groot aantal natuurliefhebbers demonstratief een groot stuk natuur in Daarle, Overijssel, aankocht, besloot staatssecretaris Dijkema de verkoop stil te leggen. Inmiddels is, hartje zomer 2019, Staatsbosbeheer weer gestart met het veilen van kwetsbare natuur.

Het heet nu geen veiling meer: kennelijk hebben de communicatieadviseurs van Staatsbosbeheer ingezien dat "veilen" niet lekker valt bij natuurliefhebbers die zich toch al groen en geel ergeren aan hun doorgeslagen kapbeleid, en om die reden is er een andere term bedacht: "grondruil", een soort ruilverkaveling "om de natuur te helpen". Een romantische omschrijving voor een kille sanering die heel veel kleinere stukjes natuur te wachten staat, ze kunnen niet meer rekenen op de bescherming van Staatsbosbeheer, maar worden te gelde gemaakt.

Grondruil

Staatsbosbeheer en de provincie Gelderland noemen het "een openbare grondruil". Zij bieden bijna 6 miljoen vierkante meter, 600 hectare, natuurgrond binnen Gelderland aan op het openbare platform grondruil gelderland.nl. Hiermee zegt Staatsbosbeheer "grotere aaneengesloten natuurgebieden te realiseren en zo de natuur in Gelderland te versterken", samen met de provincie Gelderland, die verantwoordelijk is voor het Gelders Natuurnetwerk (GNN). De provincie brengt 200 ha in en Staatsbosbeheer bijna 400 ha. De inbreng van Staatsbosbeheer en Provincie Gelderland staan, verdeeld over 170 kavels, in de etalage voor de hoogste bidder.

Gelders Natuurnetwerk

Provincie Gelderland is verantwoordelijk voor het

realiseren van aaneengesloten natuur binnen het Gelders Natuurnetwerk en voor het behoud van natuur en biodiversiteit. Daarom koopt de provincie grond aan. Die grond wordt natuur, met de bedoeling dat een ander het beheert.

De grond wordt vervolgens te koop aangeboden, met als verplichting het als natuur in te richten en te beheren. Deze grondruil geeft naast natuurbeheerders ook particulieren de mogelijkheid in te schrijven op natuurgrond. De provincie hoopt zo ook de betrokkenheid van inwoners bij natuurbeheer te vergroten. Snapt u het nog?

Addertje onder het gras: de particulieren die kunnen inschrijven zullen in veel gevallen jagers zijn, die zoals we weten bijzondere opvattingen hebben over het "beheer" van de natuur. Beheer met het jachtgeweer.

Ons plan

Als we met uw hulp een aantal percelen kunnen aankopen, kan daarmee tevens bereikt worden dat een aantal aangrenzende natuurgebieden jachtvrij wordt, omdat de jagers niet meer aan een aaneengesloten jachtgebied kunnen komen dat voldoet aan de wettelijke voorwaarden die aan de omvang van een jachtgebied gesteld worden. Op de site van de Faunabescherming kunt u vierkante meters natuur sponsoren, zodat de Faunabescherming een aantal natuurgebieden kan aankopen en jachtvrij verklaren. Met uw bijdrage van € 5,- per m² kunnen we niet alleen natuur verwerven, maar kunnen we er ook voor zorgen dat die delen van de natuur voortaan ongerept zullen blijven. Doet u mee? De fiscus is bereid u onder bepaalde voorwaarden meer dan de helft van uw sponsorbijdrage terug te betalen in de vorm van een fiscale aftrekpost.

U leest er meer over op pagina 29 van deze Argus en op onze website.

**Samen kunnen we de natuur vrijkopen.
Doe mee met wat in uw vermogen ligt.
Van vogelvrij naar kogelvrij!**

Redactioneel

Weidevogelbescherming

Harm Niesen

Voor sommigen zijn weidevogels bijna heilig. Ze dienen veel meer dan andere, wettelijk evenzeer beschermde soorten, voor iedere bedreiging te worden behoed. De trend is duidelijk: steeds meer mensen en organisaties treffen steeds meer maatregelen om de - onvermijdbare - achteruitgang van Kievit, grutto, scholekster en tureluur te stoppen. Waar het de reguliere weidevogelgebieden betreft, is dit uiteraard een bij voorbaat verloren strijd.

Een modern weiland

Een modern weiland is ongeschikt voor welke weidevogel dan ook; het is steriel en zo intensief bewerkt dat er domweg geen tijd of gelegenheid is voor een weidevogel om daarin eieren uit te broeden en de jongen groot te brengen. Zomertaling, watersnip en kempfaan zijn daarvoor als broedvogel al uit Nederland verdwenen. Jammer, maar niet dramatisch: op wereldschaal doen deze toendravogels het uitstekend en zijn ze niet bedreigd. Maar Nederland is totaal ongeschikt gemaakt voor deze soorten. Zoals gezegd, sommigen verzetten zich daar tot het uiterste tegen. Het is bijna bizar om te zien hoe in sommige goede weidevogelgebieden werkelijk alles wordt gedaan om de heilige weidevogels te beschermen. Hun natuurlijke vijanden als zwarte kraai, zilvermeeuw, vos, kleine marterachtigen, ratten en buizerd bestrijden, al of niet illegaal, gebeurt van oudsher op grote schaal.

Hoe te beschermen?

Elektrische rasters zijn de laatste jaren populair als bescherming. De tijd lijkt niet meer ver weg voordat grutto's en Kieviten gekweekt gaan worden in een kunstmatige, volledig gecontroleerde omgeving. Overdreven? Nee hoor, de Friese "weidevogelbeschermers" overwegen serieus duizenden eieren van grutto's en Kieviten te roven om ze vervolgens onder kunstmatige omstandigheden uit te broeden en op te fokken. Artis in optima forma; met natuur heeft dit allemaal weinig meer te maken. Natuur kan je definiëren als iets waar de mens zich niet mee bemoeit heeft. Hoe meer bemoeienis, hoe minder natuurlijk. Dat geldt meer en meer voor "onze" "weidevogels". De weide was altijd al een kunstmatig habitat. Maar in de laatste 50 jaar is dit habitat extreem verslechterd. De manier waarop op grote schaal krampachtig wordt getracht de weidevogels te behouden vergroot de natuurlijke bepaald

Van het bestuur

Dit beeld zie je in Nederland niet meer. Weidevogels zijn uitstekend in staat om zich tegen predatoren te beschermen. Op deze foto uit de jaren '80 van Wieringen is te zien hoe en groot aantal tureluurs en grutto's buitengewoon efficiënt een predator kan verjagen. Tegenwoordig broedt er in een vergelijkbaar gebied hoogstens één grutto of tureluur en die kan in z'n eentje een hermelijn niet verjagen. Predatie zelf is niet het probleem, de oorzaak ligt in de zeer geringe dichtheid aan boerenlandvogels in de verpeste weidegebieden.

Het lage raster biedt effectieve bescherming tegen vossen, maar kleine marterachtigen en ratten kunnen er onderdoor. En het raster biedt uiteraard geen bescherming tegen vliegende predatoren. Desondanks blijkt het van alle beschermingsactiviteiten verreweg de meest effectieve methode te zijn om grondbroeders te beschermen.

niet. Hoewel weidevogels zich, zoals alle levende organismen, in de loop van miljoenen jaren en zonder de tussenkomst van mensen hebben kunnen aanpassen aan een leven met een scala aan predatoren, moeten wij ze daarbij nu plotseling bij helpen. Weidevogels zijn uitstekend in staat om zich onder normale omstandigheden tegen predatoren te beschermen. Een jagende hermelijn of zwarte kraai heeft geen schijn van kans als hij continu wordt aangevallen door een wolk van dertig kieviten, tureluurs en grutto's. Dat zie je tegenwoordig niet meer en daarom moeten liefst alle predatoren, maar vooral de vos, bestreden worden. Symptoombestrijding natuurlijk, want het echte probleem is het ontbreken van werkelijk geschikt gebied voor weidevogels.

De vos bijvoorbeeld

Het jaarrond bestrijden van vossen om die reden is ons al tientallen jaren een doorn in het oog, dom en volstrekt ineffectief, maar we hebben het ondanks vele juridische procedures niet kunnen stoppen. Vossenskundige Jaap Mulder heeft altijd verkondigd dat het jaarrond bestrijden van vossen ter bescherming van weidevogels zinloos is. Alleen in de kerngebieden van de weidevogels zou het naar zijn mening zinvol kunnen

zijn om vlak voor het broedseizoen, in de maanden februari en maart, vossen intensief te bestrijden, zodat er - hopelijk - in het broedseizoen nog geen aanvulling van vossen in dat gebied zou hebben kunnen plaatsvinden.

Onderzoek van Sovon

Tot nog toe was dit theorie, maar Sovon heeft vorig jaar de proef op de som genomen. Een vergelijking met een gebied zonder afschot van vossen in die periode leverde geen spectaculair verschil op: zonder afschot van vossen was de predatie 78%, met afschot 65%. Veel effectiever bleek het installeren van een elektrisch raster. Daarbij ging slechts 7% van de legsels verloren. Heel opmerkelijk, als je bedenkt dat die rasters wel vossen tegenhouden, maar kleine marterachtigen en vliegende predatoren niet. De schaal waarop belangrijke concentraties van grondbroeders achter elektrische rasters zal worden opgesloten zal in de toekomst vast en zeker sterk toenemen. Artis of Natuur?

Zeearend in de Oostvaardersplassen

In de vorige Argus schreven we al over onze vrees dat de Zeearend verstoord zou worden door het bejagen van de edelherten in de Oostvaardersplassen (OVP) en het vangen van de Konikpaarden. Die vrees blijkt nu terecht: dit jaar heeft er in de OVP geen paar zeearenden gebroed. Voor het eerst sinds 2006. De OVP is in feite de bron van alle in ons land broedende zeearenden. En dat is slechts een paartje of tien. Eén paar minder is daarmee direct al een substantieel deel van het totaal. De rechtszaak zal naar verwachting eind deze zomer plaatsvinden en intussen is het kwaad al geschied. Maar het zal hopelijk een les zijn voor volgende opzettelijke verstoring.

Helaas heeft de zeearend dit jaar niet gebroed in de Oostvaardersplassen.

Beheer

Henk
van Kalken

‘Bestuur, bewindvoering,
m.n. administratie van een
zaak, gelden, enz.: het

beheer over iets voeren; in eigen beheer zonder tussenkomst van derden,’ zegt Van Dale, en die hoort het te weten.

Ik heb de laatste tijd de term ‘beheren’ uit de mond van verschillende personen en instanties horen komen in verband met nu nog levende, viervoetige medeschepselen. Een mevrouw van CDA-huize, Europarlementariër Annie Schreijer-Pierik, van wie je toch zou kunnen verwachten dat ze vanuit christelijk perspectief spreekt, wil de wolf, die sinds enige tijd ook in Nederland voorkomt, beheren. Liefst in eigen beheer, als je haar gelaatsuitdrukking bekijkt. Dat beheren van Gods schepping, in haar termen, mag niet zomaar. God schiep immers mens en dier, dus ook de wolf.

Beheren. Een mooi verdoezelwoord voor afknal- len. Bedoeld om te voorkomen dat schapen, die op de menukaart van de wolf staan, dood- gebeten worden. Niet uit barmhartigheid met de schapen, maar meer met de portemonnee van de boeren, die voor een groot deel de eigen elec- torale achterban vormen van de CDA-mevrouw. Terwijl het menselijk vernuft gewoon zou kunnen zorgen voor afdoende preventieve maatregelen in de sfeer van afrasterings- en schrikdraadbeheer naast andere elektronische slimmigheden.

Inmiddels heeft zich een aantal wolven in Nederland gevestigd, volgens de laatste berich- ten. Boswachters, natuurbeschermingsorganisa- ties en ik zijn daar trouwens wél blij mee, met de terugkeer van de wolf. Veel wild op bijvoorbeeld de Veluwe heeft geen natuurlijke vijand meer en de wolf is een natuurlijke manier om het wild – om in de gebruikte terminologie te blijven – te beheren. Alleen is er hier eerder sprake van het

opnieuw brengen van een ecologisch evenwicht in het systeem. Een zinvolle stap in de richting naar een natuurlijker, ecologisch, ‘wilder’ even- wicht. De jagers onder ons – ‘ons’ bij wijze van spreken dan - laten zich natuurlijk zo’n bloederig beheerpleziertje niet graag uit handen nemen. Een meneer met een dermate dure naam en titel dat ik hem amper durf neer te schrijven - Seger Emmanuel baron van Voorst tot Voorst - is ook al zo’n voorstander van beheren en kijkt daarbij niet op een hertje of een wolfje meer of minder, was recent uit het nieuws te vernemen. “Beheerbaar- heid komt uit de loop van een jachtgeweer,” zou het motto op zijn heraldieke familiewapen kunnen luiden. Hij is ook nog eens directeur van Het Nationaal Park De Hoge Veluwe. Deze nobele beheerder is niet tegen wolven,’ zegt hij, ‘MAAR... niet overal.’ Dat ‘maar’ doet het hem. Dat ‘maar’ belooft weinig goeds voor hert en wolf. Beheerkogels. Net als die CDA-mevrouw wil meneer Seger enzovoort ook stiekem voor God spelen en bepalen wie mag leven en wie ‘beheerd’ wordt.

Doden zou in het taalgebruik eigenlijk vervangen moeten worden door ‘beheren.’ Dat klinkt toch veel minder cru. Een plaagdierbestrijder wordt dan een plaagdierbeheerder, dat staat toch veel beter op een cv. Een muskusrattenvanger heet voortaan muskusrattenbeheerder. Insecticide wordt insectenbeheerstof. In landen met de doodstraf zouden ze bovendien het woord executeren ook kunnen vervangen door beheren. Vroeg in de morgen op 1 maart is de gevangene Wilson in de Louisiana State Penitentiary door middel van een injectie beheerd. Oorlogvoeren wordt vijandelijk beheren en volkerenbeheer klinkt veel vriendelijker dan genocide. Abattoirs worden huizen van vleesbeheer. En Japan, IJsland en Noorwegen knallen geen walvissen af, maar doen aan walvisbeheer. Ik heb, vind ik zelf, het woord voor het jaar 2019 bedacht.

Interview Henriëtte Prast

Evident verbod

Eric Schoones
Foto: Anja van
Wijgerden

Politica en hoogleraar Henriëtte Prast werkte o.a. bij de Nederlandse Bank, schreef boeken over geld en geluk en is daarmee bekend als emotie-econome. Ze kwam dit voorjaar in het nieuws toen ze na bijna vier jaar in de Eerste Kamer voor D66 die partij verliet en haar zetel ter beschikking stelde uit onvrede met de koers van D66 op het gebied van dierenwelzijn.

De directe aanleiding was de stemming over een motie om het verbod op de plezierjacht uit te breiden met houtduif, fazant, wilde eend, konijn en haas. Daarmee zouden er geen vrij bejaagbare dieren overblijven. Henriëtte Prast stemde als enige van D66 - met PvdA, GroenLinks, SP, Partij voor de Dieren en PVV - voor deze motie, die met een kleine meerderheid werd verworpen.

Waarom was die motie voor u een breekpunt?

'Toen ik toetrad tot de fractie van D66 in de Eerste Kamer stond het verbod op de hobbyjacht in het partijprogramma van die partij. Dierenwelzijn is voor mij heel belangrijk en een verbod op de plezierjacht is daar een onderdeel van. Desgevraagd heb ik in mijn sollicitatie aangegeven dat ik op

Dierenwelzijn is voor mij heel belangrijk.

het onderwerp dierenwelzijn mijn geweten zou volgen, ongeacht het fractiestandpunt. Het was heel moedig van D66 dat ze me een plek hoog op de lijst hebben gegeven. Ik had eerder een

keer of twee, drie anders gestemd dan de fractie. Ik kon toen begrijpen en respecteren hoe de fractie stemde als het ging om zaken die waren afgesproken in het regeerakkoord, of die deel uitmaakten van een wetsontwerp waar meerdere kanten aan zaten, want politiek is natuurlijk altijd een kwestie van geven en nemen. Maar in dit geval was het anders. Er was in mijn ogen geen reden om tegen die motie te stemmen. Inhoudelijk niet, en strategisch was het misschien zelfs handiger om er vóór te stemmen, om twijfelaars tussen D66 en Groen Links te behouden. Bovendien zou D66 het verschil gemaakt hebben: de motie is uiteindelijk met twee stemmen meerderheid verworpen. Ik deed mijn best de fractie te overtuigen van mijn visie. Het paste in ons gedachtengoed en voor mijn gevoel kon de fractie dus vrij voor het verbieden van de jacht stemmen.'

Interview

Tot uw verrassing gebeurde dat niet.

'Dat maakte voor mij duidelijk dat ik op dit voor mij belangrijke punt niet effectief was. D66 was nog altijd mijn partij als het gaat over bijvoorbeeld pensioenen of lhbt-beleid, maar met dierenwelzijn bleek het verschil groter dan ik had verwacht. En zoals je de politiek in gaat om idealen, kun je er ook uitstappen om idealen. Toen deed zich de mogelijkheid voor om op het laatste nippertje op de kandidatenlijst van de Partij voor de Dieren te komen.'

U kwam als vierde op de lijst, de partij heeft nu drie zetels

'Ja, we gingen van twee naar drie, op zich een heel mooi resultaat, maar ik had heel graag door gewild, ook om dit soort kwesties.'

Hoe is het politieke klimaat nu, gaat er een meerderheid komen tegen de plezierjacht?

'Dat zou kunnen. Ik sluit niet uit dat Forum voor Democratie zou kunnen helpen. Paul Cliteur heeft in het verleden wel geschreven over dierenrechten.'

De publieke opinie neigt wel naar meer dierenwelzijn, als je kijkt naar de discussie rond de Oostvaardersplassen bijvoorbeeld, maar dat vertaalt zich nog niet in de politiek?

'Nee, het is altijd een kwestie van compromissen. En al hoeft een minister niet elke motie uit te voeren, bij deze motie had minister Schouten wel gezegd een meerderheid in de kamer heel zwaar te laten wegen. Dat is politieke taal voor: dat leg ik niet zomaar naast me neer.'

U hebt biologie en economie gestudeerd. Hoe kijkt u aan tegen het thema duurzame groei in relatie tot onze planeet?

'Wat mij is opgevallen in de Eerste Kamer is dat er uiteindelijk altijd wordt afgewogen, duurzaamheid of groei, waarbij groei toch de voorkeur geniet. Maar kijkend naar hoe wij omgaan met de planeet lijkt mij dat een doodlopende weg. Je hebt weinig aan groei als de planeet onbewoonbaar wordt.'

En qua economie?

'Ik denk dat we met de klimaatpolitiek niet op de goede weg zijn. We durven niet te kiezen, maken echt duurzaam gedrag niet makkelijk. De

bedoeling van een CO²-taks is de uitstoot afremmen door consumptie duurder te maken, maar mensen zijn niet altijd zo gevoelig voor de prijs en daardoor is het effect van dat soort maatregelen niet zo zeker. Ik zie bovendien inconsistentie: ondanks alle zorgen over het klimaat geven we als Europese Unie en ook als Nederland veel subsidie aan de veel CO² producerende vleesindustrie. Aan de ene kant afremmen en offers vragen van burgers, aan andere kant wordt het geïnde belastinggeld uitgegeven aan iets wat veel CO² uitstoot. Dat vind ik ongeloofwaardig. Net zo ongeloofwaardig als het afkeuren van mishandeling van huisdieren en tegelijkertijd het accepteren van de hobbyjacht.'

U ziet het in een breder kader en bent daarin beïnvloed door Jonathan Safran Foer?

'Ja, iedereen die zijn boek *Eating Animals* heeft gelezen wil geen vlees of vis meer eten en dan zie je dus dat velen het niet lezen omdat ze zich dan schuldig voelen.'

Wat zegt u als de emotie-economie daarvan?

'Natuurlijk wil iedereen nieuws horen waar je blij van wordt en we filteren allemaal onbewust informatie. Als vriendinnen tegen je zeggen dat jouw partner vreemd gaat, dan wil je eerst die vriendinnen niet meer zien, totdat je ze misschien uiteindelijk gelijk moet geven. We lezen ook de krant van onze politieke voorkeur, dat is ook filteren van informatie. Dat doen we heel sterk onbewust, en als een soort overlevingsmechanisme kan ik dat accepteren, maar als je doelbewust dingen niet wilt zien, dan is dat je kop in het zand steken. Als we dan toch geconfronteerd worden met onplezierige dingen, zoals beelden uit een varkensstal, dan wordt er ook heel fel gereageerd. Er is trouwens wel een trend naar minder vlees en zuivel eten; het wordt ook makkelijker omdat er steeds meer goede vervangers komen. En vanuit mijn vakgebied weet ik dat als er eenmaal een verandering in gang is gezet, verdere verandering van de norm – wat de meeste mensen doen, nu is dat nog vlees eten – snel kan gaan.'

Daar ligt geen taak voor de politiek?

'Aan het filteren van informatie kunnen we niets doen- we kunnen en willen mensen niet

programmeren. Natuurlijk kan de politiek wel iets doen aan animal cruelty. We gebruiken wel het woord dierenwelzijn maar niet het woord dierenmarteling. In de taal zie je ook dat we onszelf een beetje sussen. Ik heb in de Eerste Kamer ook gezien dat er vaak wat lacherig gedaan wordt over dierenrechten; dat lijkt mij een mechanisme om jezelf blij te maken. Bij dierenrechten gaat het niet om hetzelfde als mensenrechten, maar om relevante rechten. Een mens wil niet het eigendom

zijn van een ander mens, dat is slavernij, een dier vindt dat helemaal niet erg, mits het maar goed behandeld wordt. Maar dat dieren onze taal niet spreken, een lager IQ hebben of een andere huidsoort is geen vrijbrief voor martelen of pijn doen, dat is het onder mensen ook niet. Dat lijkt mij een onderbouwde redenering, maar die wordt nogal eens neergezet als sentimenteel. Terwijl ik zou denken dat het sentimenteel is als je het water in de mond loopt bij een stuk vlees op je bord, of je positief opgewonden wordt van het opjagen en doden van een wezen dat kleiner, zwakker en ongewapend is. In de omgang met dieren zijn er twee elementen: welzijn en duurzaamheid. Ik ben momenteel aan het bestuderen of de politiek het duurzaamheidsprobleem kan oplossen door rantsoenering, dat wil zeggen door mensen consumptierechten te geven. De planeet is een schaarse bron. In de Tweede Wereldoorlog was er veel schaarste en toen is men gaan rantsoeneren als toewijzingsmechanisme. Als je dat niet zou doen krijgen de rijken alles en de rest niets. Datzelfde doen we bij studies met een numerus fixus, woningen in de sociale sector, de parkeerplaatsen in Amsterdam. Die gaan ook niet naar de hoogste bidder, iedereen moet een kans krijgen. Dat zouden we ook kunnen doen met het opeten van de planeet, met CO² producerende en water verslindende producten. Ik denk dat zoiets eerlijker en effectiever zou zijn. Of het gaat gebeuren en op tijd, dat weet ik niet.

Als je niet-duurzame goederen of diensten budgettair op een maximum zet, dan houden mensen geld over voor wel duurzame zaken.

Cartoon:
Frans Bijvank.

Je ziet nu toch al een grote trend in vleesvervangers bijvoorbeeld. Ook is bij organisaties zoals het Ministerie van Onderwijs, de Erasmus Universiteit of de stad Amsterdam een etentje inmiddels standaard vegetarisch. Daar is duidelijk iets aan het veranderen.'

En hoe past de plezierjacht in dit hele plaatje?

'Ik vind het verbazingwekkend dat het verbod op de plezierjacht niet al veel eerder is geregeld. Het is voor mij zo evident dat die moet worden afgeschaft. Vooral ook als je ziet hoe weinig mensen, over de gehele bevolking genomen, plezier hebben in het opjagen en doodschieten van dieren.'

Er is een krachtige lobby.

'Ja, en het is ook een slimme lobby. Ze noemen het faunabeheer, dat klinkt mooi, maar mensen hebben niet door dat het gewoon een ander woord is voor jagen.'

Beheer is in lijn met wat Peter Singer, een van uw favoriete auteurs, zegt: we eigenen ons het recht toe om over niet-menselijke dieren te beslissen.

'Precies, we vinden dat het mag omdat het kan. Daar komt het eigenlijk op neer. Een voormalig adviseur van Barack Obama, Cass Sunstein, jurist aan Harvard, heeft ooit een pleidooi gehouden om de mogelijkheid te scheppen dat dieren zich kunnen laten vertegenwoordigen in de rechtszaal. Dat is ook heel interessant.'

Jagers maken heiligdom te gelde

Niko Koffeman
Fotograaf:
Gerry Voss

Diep verscholen in één van de oudste en mooiste bossen van de Veluwe, het Speulderbos tussen Garderen, Putten en Ermelo staat de zelfgebouwde jachthut van Arnold Foeke van der Wal. Geboren op 10 mei 1920 in Amsterdam en op 11 februari 1987 in Speuld overleden.

Te midden van eeuwenoude eiken en beuken bouwde de vrijbuiters die zou uitgroeien tot de meest legendarische Nederlandse broodjager aller tijden met steun en instemming van Staatsbosbeheer en de gemeente een jachthut. Opmerkelijk, maar jagers zijn nu eenmaal een buitencategorie met speciale privileges.

Overall in de natuur staan bouwwerken van jagers die door het bevoegd gezag oogluikend worden toegestaan; de website www.jachthutten.nl geeft er een aardige bloemlezing van.

In de hut van Van der Wal, die midden in z'n jachtveld stond en van waaruit hij met grote hoeveelheden lokvoer herten, zwijnen en reeën lokte, ontving Cartouche (de jagersnaam die Van der Wal zichzelf gaf) iedereen die belangstelling had voor de jacht, of dat nu in positieve zin of in negatieve zin was. Prins Bernhard en Rien Poortvliet waren er graag geziene gasten, maar ook anti-jagers Harm Niesen en Midas Dekkers namen er poolshoogte en Jägermeister tot de mistflarden rond de dansende bossen het zicht op de werkelijkheid benevelen.

Decennia lang woonde Cartouche met zijn 12 jachthonden in de hut in het bos; kennelijk werd permanente bewoning oogluikend toegestaan. Met zijn betalende jachtgasten maakte Cartouche zich vrolijk over de lower lifeforms in de jagerswereld, de kantjesjagers. Rien Poortvliet maakte een veelzeggend boek 'Alleen voor jagers', dat in 1969 uit de handel genomen werd omdat de tekeningen van prinses Beatrix en Prins Claus tijdens de drijfjacht op wilde zwijnen te aanstootgevend werden gevonden. Daarom kwam er een gekuiste versie, die "Niet alleen voor jagers" heette, en waaruit de meest aanstootgevende passages en tekeningen geschrapt werden. In het boek wordt gezinspeeld op het feit dat tijdens jachtpartijen gasten 'verboden reebokken' (dieren in de kracht van hun leven met een zeer fraai gewei) schoten en dat Cartouche daar niet moeilijk over deed. Cartouche was zelf een broodjager, die de jacht in de staatsbossen achter zijn hut huurde van Staatsbosbeheer, en zijn gasten fors liet betalen voor drijfjachten op wilde zwijnen.

Dit veelzeggende citaat uit Riens boek staat niet

voor niets op dezelfde pagina als de verwijzingen naar Cartouche.

KANTJESJAGER

*Gij schrale veertig-bunder-held,
hoe sluw hebt gij de zaak gesteld
om des buurmans dure kokken
in uw min bereik te lokken
Met uw kaalgeschoten veld
waar geen beest meer wordt geteld,
tracht gij, zonder iets te fokken
anderen voor u te laten dokken.*

In 1985 stopte Cartouche als eindredacteur van De Nederlandse Jager en werd hij benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau. Twee jaar later verhuisde hij naar - zoals hij dat zelf placht te noemen - de eeuwige jachtvelden. Het lot van zijn twaalf jachthonden is niet duidelijk; wel duidelijk is dat veel jagers hun honden de kogel geven voordat ze zelf het tijdelijke voor het eeuwige verwisselen. Cartouche was stellig over de toekomst van zijn eigenhandig gebouwde Heilige der Heiligen.

In de Nederlandse Jager van 29 oktober 1987 wordt het zo verwoord: 'Cartouche was duidelijk. De hut kon maar beter van de aardbodem verdwijnen, wanneer een oneigenlijke bestemming aan de orde zou komen.' De regels die Cartouche zelf bedacht waren heilig; ze vormden de kern van de religie die jacht heet.

Een citaat uit de Ned. Jager van 1969: 'Bij iedere vorm van jacht horen spelregels die beide partijen (dieren en jagers) een kans geven... mét avontuur en romantiek'. N.a.v. deze uitspraak spande de KNJV een rechtszaak tegen Cartouche aan, maar verloor die.

In de Ned. Jager van 1979 wordt duidelijk hoezeer Cartouche in het wild levende dieren beschouwde als speelgoed. 'Er is geen wildsoort waarmee men tijdens de jacht zo "spelen" kan. Met fazanten lukt dat bijzonder goed'.

Na het afscheid van Cartouche bleven de erfgenamen worstelen over de bestemming van

het heiligdom van Oom Arnold. Neef Kees van der Wal ("hij was als een vader voor me, leerde me alles over de natuur") en de Stichting Behoud Natuur en Leefmilieu, een loden mantelorganisatie van de jagers, deden hun best het heiligdom te behouden, maar "SBNL Natuurfonds" vond het behoud van het beruchte en befaamde onderkomen uiteindelijk niet haalbaar en de nabestaanden van Cartouche vonden ook dat ze te weinig geld hadden om het levenswerk van Oom Arnold heel te houden.

In februari berichtte "Ermelo van NU" over de verkoop van de "jachthut van Cartouche" in

Speuld. Makelaar Drieklomp maakte in opdracht van de verkopers duidelijk dat de hut eerst aan donateurs van SBNL zou worden aangeboden, waarbij er al enkele jagers serieuze interesse zouden hebben getoond. Maar geen enkele jager bleek bereid diep genoeg in de buidel te tasten, waarna Drieklomp de hut uit de stille verkoop haalde en hem te koop aanbood aan de hoogste bidder.

De WOZ-waarde van de jachthut was in 2017 € 293.000. Veel geld voor een houten hut met veel achterstallig onderhoud. VD Ermelo en

Oudheidkundige Vereniging Ermelo vonden dat de hut een zodanig grote cultuurhistorische waarde had dat die met publiek geld bewaard zou moeten worden. Het college van B&W deelde weliswaar de mening dat de hut een "grote waarde zou kunnen hebben voor

jagers", maar zag geen grote cultuurhistorische waarde. Geen cultureel erfgoed dus. Het college bleek van mening dat organisaties die belang hebben bij het faunabeheer en de jacht het initiatief zouden moeten nemen. Met deze organisaties worden volgens de lokale krant onder andere Staatsbosbeheer en de Jac. Gazenbeekstichting

Nieuw kantoor voor de Fauna- bescherming?

bedoeld, wat een nieuw licht werpt op de oogluikende toestemming van Staatsbosbeheer voor van alles wat in en om de hut gebeurde.

Stichting SBNL Natuurfonds die, na het overlijden van Van der Wal in 1987, eigenaar werd van de jachthut aan de Garderenseweg 210 in Speuld, besloot de hut te verkopen vanwege de hoge kosten die met renovatie gemeoid zouden zijn. De opbrengst zou besteed worden aan de oprichting van een nieuw fonds: het Cartouchefonds. Drieklomp Makelaars meldde dat zij de jachthut van Cartouche met verdere aanhorigheden, inclusief ondergrond, te koop aanbieden. De verkoopprocedure geschiedt 'bij wijze van gesloten inschrijving, dat wil zeggen dat een aantal kandidaten zich heeft gemeld voor wat betreft deze verkoop, welke niet openbaar is gemaakt', aldus Drieklomp. Inschrijving was mogelijk via een inschrijfformulier van Drieklomp Makelaars dat uiterlijk woensdag 5 juni 2019 om 12.00 uur diende te zijn ontvangen door de betrokken notaris mr. Fedde Op de Coul van Heuvelrug Notarissen. Uiterlijk dinsdag 11 juni 2019 zou iedere inschrijver in een persoonlijk bericht van de notaris vernemen of zijn/haar bieding geaccepteerd zou worden. Over de uitslag van deze bijzondere procedure kon niet worden gecorrespondeerd, maar wij vonden het verhaal saillant genoeg om het met u te delen. Na veel verwarring over wat gewone stervelingen wel of niet met de hut zouden mogen als bestemming werd duidelijk dat de jachthut hooguit als vakantiewoning zou mogen worden gebruikt; van permanente bewoning zou geen sprake kunnen zijn.

Harry Voss en Ineke van den Abeele hebben zich door de makelaar laten voorlichten over de mogelijkheden en onmogelijkheden. Een nieuw kantoor voor De Faunabescherming zou weliswaar een geweldige mogelijkheid zijn geweest, ware het niet dat noch kantoor, noch permanente bewoning voor anderen dan Cartouche tot de mogelijkheden zou kunnen behoren.

We zullen de nieuwe bestemming nauwlettend in de gaten houden, met of zonder gele lakens en met of zonder drankflessen. Een ding is duidelijk: de ingenieuze hijsinstallatie waarmee Cartouche de door hem en zijn gasten geschoten edelheren, reeën en zwijnen optakelde en ontweidde, was niet bij de verkoop inbegrepen. Iemand die weet waar dit werktuig terecht is gekomen?

Exoten

Harm Niesen

Grote alexanderparkiet: grote broer van de halsbandparkiet, die hij bijvoorbeeld in het Amsterdamse Vondelpark lijkt te verdrijven. Evenmin als de halsbandparkieten zijn ze schadelijk en vormen ze geen bedreiging voor andere holenbroeders. Integendeel, maken zelf actief holen in bomen groter.

Het woord alleen al roept bij een flink aantal natuurliefhebbers onmiddellijk een soort paniekaanval op. Hier moeten, voordat het helemaal uit de hand loopt, direct harde maatregelen genomen worden. Het lijkt wel of er sprake is van een plotselinge, geheel onverwachte bedreiging van onze natuur. En zelfs van onze gezondheid en onze economische belangen. Niets is minder waar.

Exoten worden gedefinieerd als soorten planten en dieren, die zich door menselijk handelen, bewust of onbewust, in ons land hebben gevestigd. Dat gebeurde duizenden jaren geleden al, en nu, met het sterk toegenomen menselijk verkeer over de hele wereld, uiteraard in toegenomen mate. In de praktijk onontkoombaar.

Exoten of invasieve exoten

Is dat werkelijk een probleem? En bestaan er efficiënte tegenmaatregelen? In de eerste plaats

werd van oudsher gesteld dat alleen invasieve exoten eventueel een probleem zouden kunnen vormen. Dat wil dus zeggen: soorten die zich in korte tijd exponentieel in ons land zijn gaan voortplanten. Soorten waarvan sommigen beweerden dat er geen einde zou komen aan de enorme groei van de populatie, waardoor onze inheemse natuurwaarden en mogelijk andere belangen ernstig bedreigd zouden worden. Is dat gevaar ooit reëel geweest?

Paalworm

Kennelijk niet, want ondanks de voorspellingen dat de paalworm heel Amsterdam - immers gebouwd op palen - te gronde zou richten, dat waterpest alle binnenwateren onbevaarbaar zou maken en de muskusratten onze dijken zouden vernietigen, is daar nooit sprake van geweest. Op dit moment staat de tijgermug volop in de belangstelling. Drager van een levensgevaarlijke parasiet. Overigens: net als de malariamug, ooit inheems in ons land. In Italië heeft de tijgermug zich al definitief gevestigd. O, zijn de Italianen nu allemaal in paniek? En ziek? En blijven de toeristen nu weg? Geen sprake van. Voor de suggestieve bangmakerij van een aantal medewerkers van de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA), verantwoordelijk voor de invasieve exotenbestrijding, is geen aanleiding.

In 2015 heeft de EU, niet in het minst onder druk van deze NVWA, lijsten opgesteld van deze "invasieve exoten" met daarbij de verplichting om deze soorten te bestrijden. En gemakshalve werd ook de betekenis van het begrip invasief aangepast: invasief betekent nu alleen

nog maar, dat de soort zich in Nederland voortplant... De aloude remedie ligt voor de hand: bestrijden, uitroeien. In zijn algemeenheid is dat uitermate dom en ineffectief.

Wat kan en wil de mens hier aan doen?

Symptombestrijding - de grote hobby van heel jgend Nederland- doet niets aan de oorzaak, is meestal volstrekt nutteloos en moet eeuwig worden volgehouden. Leuk voor de triggerhappy enge mannen en vrouwen. Dankzij de EU-regeling zijn we nu ontslagen van het zelf nadenken: we moeten de exoten bestrijden.

Natuurlijk, niemand is een voorstander van door menselijk ingrijpen uitgezette vreemde soorten. Maar als ze eenmaal ingeburgerd zijn en zich succesvol voortplanten, is het zinloos je daar verder nog tegen verzetten. Dat was ook de uitkomst van twee symposia die een aantal jaren geleden in Naturalis werden georganiseerd. Probeer daarom te voorkomen dat nieuwe exoten zich in ons land vestigen. Andere opties zijn er niet. Bestrijden van soorten die zich hier al 10 jaar met succes voortplanten is zinloos en absurd. 99,9% van de invasieve exoten vormt feitelijk geen enkel probleem. De overblijvende 0,1% komt ooit vanzelf aan de beurt, ze zullen op de lange duur geen schade of overlasten blijven veroorzaken.

Japanse duizendknoop

Zelden of nooit vormen de invasieve exoten in het land van herkomst een probleem. Zo blijkt de vreselijke Japanse duizendknoop in Japan helemaal geen groot probleem te vormen, omdat hij in toom wordt gehouden door een schimmel. Die

schimmel wordt nu in Engeland eindelijk als enig echt werkend middel gebruikt. De algemene les is: invasieve exoten bestaan helemaal niet en de regel is dat alle soorten gebruik maken van alle mogelijkheden die soorten geboden worden om zich over de wereld te verspreiden. Dat is met recht natuurlijk.

Grote alexanderparkiet

De grote broer van de Halsbandparkiet, die hij bijvoorbeeld in het Amsterdamse Vondelpark lijkt te verdrijven. Evenmin als de Halsbandparkieten zijn ze schadelijk en vormen ze geen bedreiging voor andere holenbroeders. Integendeel, ze maken zelfs actief holen in bomen groter.

Huiskraaien

Twintig jaar lang zaten er maximaal 24 huiskraaien in Hoek van Holland. Invasief? Absoluut niet. De aantallen namen niet toe, omdat de vogels zich vooral ophielden in het littoraal, het gebied tussen eb en vloed. Voor niets of niemand een vorm van bedreiging of overlast. Vogels die waarschijnlijk met behulp van een drijvend voorwerp - in dit geval een schip - Hoek van Holland hebben bereikt. Is dat onnatuurlijk? De Galapagos zijn geheel bevolkt door reptielen en vogels die daar door drijvende boomstammen vanuit Zuid-Amerika terecht zijn gekomen. Een vogelsoort als de huiskraai, die zo slim is om een schip te gebruiken in plaats van een boomstam, verdient volgen Sovon Vogelonderzoek Nederland de doodstraf. Darwin draait zich om in zijn graf.

Wasbeer en wasbeerhond

Hopeloos dus? Nee, toch niet. TV-boswachter Postma gaf uitstekend weerwoord tegen de fanatiek en opzettelijk paniekzaaiende NVWA-ers over het gevaar en de bestrijding van exotische muggen. Noord-Brabant en Limburg hebben besloten om wasbeer en wasbeerhond actief te gaan bestrijden en eerlijk gezegd was er sprake van enige argwaan toen bij Vroege Vogels werd aangekondigd dat roofdieren-deskundige Jaap Mulder daar zijn mening over zou geven. Die argwaan was tot onze grote vreugde volstrekt ongegrond. In niet mis te verstane bewoordingen maakte hij duidelijk hoe volstrekt onmogelijk, en daardoor al onzinnig het is deze twee soorten efficiënt te bestrijden. Ooit zullen ook onze provinciale overheden tot dit inzicht komen...

De Huis kraai is in feite helemaal geen exoot, hij heeft gebruik gemaakt een schip, zonder menselijke inmenging. Vele diersoorten gebruiken drijvende voorwerpen om zich op een nieuwe plaats te vestigen. Ook de huiskraai is nooit ook maar een moment een bedreiging voor wie of wat dan ook geweest. De populatie groeide in 20 jaar niet of nauwelijks. Toch moesten ze zo nodig worden uitgeroeid, onze procedures vonden geen gehoor in Den Haag.

Wolven in ons land

Harm Niesen
Foto's
Benny Pieters/
De Fauna-
bescherming

Het natuurbeleid in Nederland geeft bepaald niet altijd blijk van een vooruitziende blik.

Integendeel. Maar zelfs het Ministerie van Economische Zaken had in 2012 al door dat de wolf er onverbiddelek aan zat komen. Alterra kreeg opdracht om, in samenwerking met wel 60 organisaties en overheden, te komen tot een nationaal Wolvenplan.

Daartoe werden drie grote bijeenkomsten georganiseerd. Helaas was De Faunabescherming voor maar één van die bijeenkomsten uitgenodigd. Niettemin was die ene bijeenkomst zeer leerzaam. Met name de bijdragen van zeer ervaren wetenschappers uit Duitsland en Slovenië maakten eigenlijk al snel duidelijk, hoe in een behoorlijk dichtbevolkte omgeving met in het wild levende wolven om te gaan.

Strikte bescherming

De wolf is volgens Europees recht een prioritair soort. Dat houdt onder andere in dat een land waar de wolf wordt gesignaleerd, verplicht is voor een gunstige staat van instandhouding te zorgen. Er zijn regels opgesteld over de manier waarop die staat gemonitord moet worden. De wolf dient wettelijk de ruimte te krijgen om zelf uit te maken waar hij zich wil vestigen. Ook de verbindingen met buitenlandse brongebieden dienen veiliggesteld te worden. Als een wolf opduikt in een minder geschikt gebied, bijvoorbeeld omdat het intensief door mensen gebruikt wordt, is dat niet direct gevaarlijk.

Wolven mijden mensen, maar zijn niet automatisch bang voor bebouwing. Als er geen acuut gevaarlijke situatie is ontstaan, is ingrijpen bij een prioritair beschermde soort juridisch vrijwel uitgesloten. Zulke acuut gevaarlijke situaties hebben zich in Europa in feite nog nooit ergens voorgedaan. Verjaging is vrijwel niet mogelijk, pogingen in het verleden om een ongewenste wolf te vangen en over grote afstand te verplaatsen, zijn mislukt. Dan vertonen zij hun problematische gedrag op de nieuwe locatie, of de ongewenste wolf zwerft verder over enorme afstanden. Ook een hybride wolf x hond is beschermd en mag alleen met een speciale ontheffing gevangen of zelfs gedood worden. Omdat deze hybriden mogelijk minder schuw zijn, raden deskundigen aan ze op te vangen in speciaal op te richten centra. Daar kunnen dan ook eventueel gewonde dieren of verweesde pups worden gehuisvest.

Wolven vormen potentieel een bedreiging voor schapen, en nu al vrezen sommige boeren het ergste. Er worden de laatste jaren al flinke bedragen als schadevergoeding aan boeren uitgekeerd en in sommige kringen van agrarische bestuurders en niet in het minst door EU-parlementariër en CDA-politica Annie Schreijer-Pierik wordt al hard geroepen om "beheer" van de wolven-

ook elektrische rasters zijn afdoende. En schapen kunnen niet alleen met speciale honden, maar zelfs met ezels en lama's beschermd worden.

Bejagen van wolven werkt averechts

In Duitsland zijn zelfs niet alle jagers tegen de wolf. Reeën zijn het stapelvoedsel van wolven en natuurlijk een gewilde buit van de jagers. De jagers zullen minder te schieten hebben en nog minder aannemelijk kunnen maken waarom ze een positieve rol zouden kunnen spelen in het natuurbeleid.

Dan maar iets minder reeën schieten,

populatie. Gelukkig kan en mag dat dus dankzij Europese regelgeving niet. We zijn verplicht om de wolf zelf te laten uitzoeken wat hij wil en moeten hem daarbij zelfs ter wille zijn. Alleen in echt gevaarlijke gevallen mag er gewelddadig worden opgetreden en dat heeft zich bijvoorbeeld in Duitsland nog nooit voorgedaan.

Is iedereen daar dan blij met de komst van de wolf? Nee, zeker niet. Ook daar klagen vooral schapenboeren, maar ook daar worden ze ruimhartig schadeloosgesteld. En ze kunnen zelf ook effectieve beschermingsmaatregelen nemen. 's Nachts ophokken is natuurlijk afdoende, maar

accepteert in ieder geval een deel van de Duitse jagers. Juist pas gearriveerde, zwervende wolven in een voor hen onbekend gebied hebben het regelmatig voorzien op schapen. Maar uit onderzoek, met name in Slovenië, blijkt dat van tijdelijke aard te zijn. De zwervende wolf voelt zich helemaal niet op z'n gemak zo dicht bij de mensen. Zo gauw hij de omgeving voldoende verkend heeft zal hij de voorkeur geven aan een natuurlijker en rustiger omgeving en aan natuurlijke prooien zoals de ree. Het kan dus niet genoeg benadrukt worden dat er vooral niet gewelddadig moet worden opgetreden tegen een

Benny Pieters ontmoette op 18 juni, vroeg in de morgen, deze wolf, een ingeburgerd mannetje, dat zich voedt met grote hoefdieren.

wolf die schapen grijpt. Dat gaat voorbij! Wordt er wel ingegrepen, dan is het slechts wachten op de volgende wolf, die hetzelfde gedrag vertoont. De beste bescherming tegen overlast door wolven is een andere wolf. Is er eenmaal een gevestigd territorium, dan waagt zich daarin geen enkele andere wolf. Hij wordt onverbiddelijk gedood. Door dit systeem kunnen er ook nergens "teveel" wolven komen; iedere vorm van bejaging van wolven werkt volstrekt averechts.

Slovenië

In Slovenië zijn inmiddels alle geschikte territoria bezet en is de situatie al jaren stabiel. Een roedel in een territorium bestaat uit het alpha-mannetje en vrouwtje, hun jongen van dit jaar en hun jongen van het jaar daarvoor. Oudere jongen worden gedwongen het territorium te verlaten. Als alle geschikte gebieden bezet zijn, komen ze onvermijdelijk terecht in het gebied van een ander roedel en worden daar gedood. Alleen in uitzonderlijke gevallen lukt het zo'n jong dier een eigen territorium te stichten, zoals op dit moment in ons land. Daarbij kunnen enorme afstanden worden afgelegd. Een gezenderde jonge wolvin uit Slovenië slaagde er in om geheel onopgemerkt meer dan 1200 km af te leggen, via Oostenrijk en Zwitserland naar het zuiden van Frankrijk. Daar vestigde ze zich in een gebied waar volgens de kenners geen wolven voorkwamen. Toch had zij binnen de kortste keren een mannetje aan de haak geslagen.

Wolven in Nederland

Zoals bekend hebben enkele wolven zich in Nederland gevestigd, en is er zelfs een wolvenpaar met jongen op de Noord-Veluwe. Waar precies wordt natuurlijk niet bekendgemaakt. Twee medewerkers van de Faunabescherming hebben tot hun grote verrassing op een vroege ochtend in juni op de Noord-Veluwe een wolf gezien die een reekalf ving. Waarschijnlijk was dit een van de ouders van dit prille gezin. De foto's die Benny Pieters hiervan maakte zijn uniek en overal te zien geweest. Ook hier plaatsen wij enkele van zijn foto's.

Achtereenvolgens ziet u hoe de wolf een reekalf vangt, het gedode kalf even terzijde legt, verder rondspeurt, de fotograaf opmerkt en recht in de ogen kijkt, en vervolgens met het kalf in de bek op een sukkeldrafje er vandoor gaat.

Interview Bondine Kloostra

Eric Schoones

Stok achter de deur

Bondine Kloostra is advocate, gespecialiseerd in milieu- en natuurbeschermingsrecht. Ze voert procedures en adviseert over uiteenlopende onderwerpen waaronder natuurbescherming, nucleaire straling, afval, genetische modificatie en voedselveiligheid. Ze is raadvrouw voor De Faunabescherming in zaken over beschermde natuur en bescherming van soorten

Uw kantoor, Prakken d'Oliveira Human Rights Lawyers, voert vele zaken op het gebied van mensenrechten. Is er een link met dierenwelzijn?

'Mens en natuur staan in onlosmakelijk verband met elkaar. Vervuiling en klimaatverandering tasten mensenrechten aan. Aanspraak op een gezonde en duurzame omgeving is naar mijn mening een mensenrecht en wordt als zodanig ook steeds meer erkend. Hoe wij met de natuur en dieren omgaan houdt daarmee direct verband. Volgens Europese en internationale regels hebben omwonenden, wanneer natuur wordt aangetast, recht op inspraak en op toegang tot de rechter. De Raad van State oordeelt dat mensen belanghebbend zijn, als besluiten worden genomen die schade kunnen veroorzaken aan de natuur. Je moet dan als omwonende wel heel dichtbij die natuur wonen. Woon je drie straten ver van de plek waar natuur wordt aangetast, dan kan het heel goed zijn dat je niet als belanghebbende wordt aangemerkt. Vandaar dat natuurorganisaties zoals De Faunabescherming zo belangrijk zijn. Op grond van haar natuurdoelstelling en inzet voor in het wild levende dieren mag De Faunabescherming bij de rechter wél terecht, indien dierenwelzijn, beschermde soorten of natuur door besluiten van de overheid in het gedrang zijn. Te denken valt aan afschot van beschermde dieren, het aanleggen van een weg door een natuurgebied, en het aan de rechter voorleggen van overtreding van wettelijke regels die de natuur beschermen.'

Foto: Jan Vonk

Er zijn veel zaken over ganzen geweest en die hebben nog niet veel opgeleverd.

'Dat ben ik niet met u eens. De uitkomst van procedures hangt heel erg van de lokale situatie af. Provincies mogen in bepaalde gevallen toestemming geven om ganzen doden, maar als dat niet effectief is, kan de rechter een daarvoor afgegeven ontheffing vernietigen. De afgelopen jaren zijn beroepen van De Faunabescherming gegrond verklaard, bijvoorbeeld in de provincie Noord-Brabant, waar de rechter de ontheffing voor afschot van ganzen heeft vernietigd, maar er zijn ook beroepen ongegrond verklaard. Een aantal procedures heeft tot stopzetten van afschot geleid, of tot beperking van afschot. Het blijven lastige discussies, omdat ganzen zich natuurlijk niet aan provincie- of landsgrenzen houden, terwijl het systeem zo in elkaar zit dat elke provincie over de eigen ganzen gaat. Maar Utrechtse of Brabantse ganzen, dat bestaat natuurlijk niet. Het zijn trekvogels en ook ganzen die niet in de lente weg trekken zijn niet aan provinciegrenzen gebonden. De discussie over wat wij willen

Interview

met onze landbouw en hoe dat van invloed is op ganzen en weidevogels zou overigens veel breder gevoerd moeten worden. Moet natuur altijd wijken voor economische belangen? Dat is een kernvraag waar in Nederland veel te weinig over van gedachten wordt gewisseld. De aanname is vaak dat als bedrijfswinst gemaximaliseerd kan worden, bijvoorbeeld door middel van steeds verdere intensivering van de landbouw, andere belangen automatisch hebben te wijken. Natuur komt zo in het gedrang. Veel weidevogels zijn aan het verdwijnen en ganzen worden door die grondhouding niet beschouwd als natuurlijk onderdeel van het landschap, maar als veroorzakers van schade waarvoor afschot de oplossing zou zijn.'

Ook als je kunt aantonen dat afschieten geen echte oplossing is?

'Het is maar net hoe je de regels interpreteert. Er is bijvoorbeeld altijd gezegd dat je geen procedures kunt voeren over klimaatverandering omdat niet één persoon of instantie aansprakelijk is voor de uitstoot van CO² en toch zie je

opeens een uitspraak van een rechtbank - in de Urgenda-zaak - die oordeelt dat de Nederlandse Staat maatregelen moet nemen. Het is een ontwikkeling in het denken. Zo zegt de Vogelrichtlijn dat bij dreigende schade aan landbouwgewassen en bij gebrek aan alternatieve maatregelen, het doden van dieren als uiterste middel is toegestaan. De criteria zijn volgens De Faunabescherming heel strikt en laten weinig ruimte voor het doden van dieren. De rechter ziet in die regels wel eens meer ruimte voor jagers en boeren dan De Faunabescherming. Het is daarom goed om steeds kritisch te blijven kijken naar de regelgeving en de interpretatie daarvan en daarover zaken te voeren bij de rechter.'

Daar zit wel beweging in?

'We hebben recent interessante jurisprudentie gekregen over vossen. Boeren worden geacht hun kippen 's nachts in een stal te beschermen tegen roofdieren. De kippen worden met voer de

Ganzen houden zich niet aan provinciegrenzen.

stal ingelokt. Volgens de boeren bestaat er een risico dat een vos mee de stal ingaat en kippen doodbijt. Soms moet je een procedure voeren om precies te begrijpen wat er aan de hand is. Bij doorvragen bleek dat ook de deur van de stal volautomatisch dichtgaat en er niemand bij aanwezig is. Ik vond dat verbijsterend. De rechtbank Noord-Nederland heeft geoordeeld dat het hier gaat om bedrijfsrisico en dat de boeren, als zij willen voorkomen dat een vos schade aanricht er op moeten toezien dat er geen vossen mee de stal in glijpen. De praktijk van een volautomatisch systeem om de kippenstal te sluiten, is volgens de rechter geen rechtvaardiging voor het afschieten van vossen. Het beroep van

De Faunabescherming werd daarom gegrond verklaard en de ontheffingen voor het afschot van vossen rond kippenbedrijven in Drenthe is

inmiddels ingetrokken. Een mooie uitkomst van de procedure. Maar ook van belang voor de meer algemene vraag: is het wel geoorloofd om beschermde dieren te doden, terwijl er andere oplossingen zijn?

Is er met ganzen ook zoiets aan de hand?

'Ja, inmiddels zijn er studies die laten zien dat boeren met voor ganzen aantrekkelijke monocultuur graslanden - een snackbar voor ganzen - zelf ganzen aantrekken. De Europese Commissie heeft erop gewezen dat in een dergelijk geval

sprake kan zijn van een bedrijfsrisico dat boeren zelf moeten dragen en waarmee afschot van ganzen niet kan worden gerechtvaardigd. Een meer diverse grasmat met aan de randen bomen en heggen, zou minder aantrekkelijk zijn voor ganzen. Nu kunnen ganzen vijanden van ver zien aankomen op de uitgestrekte graslanden, waar alle opgroeiende struiken en bomen zijn gerooid, en de vraag is dus of je met meer bomen en heggen het grasland voor de ganzen minder aantrekkelijk zou kunnen maken. Een dergelijke alternatieve bedrijfsvoering verdient een grondig onderzoek.'

Is de rechter gevoelig voor die argumentatie?

'Tot op heden niet in de zaken over ganzen. Uit de uitspraken over afschot van vossen blijkt dat de rechter in die zaken aandacht besteedt aan de vraag of schade te voorkomen is door de bedrijfsvoering aan te passen. Dat is een stap in de goede richting.'

Speelt de lobby van jagers en boeren een rol?

'Ik weet het niet. Misschien niet op een bewuste manier. In zijn algemeenheid is het wel zo dat als er veel contact is tussen ambtenaren en belangengroepen, er meer begrip ontstaat voor die belangengroepen. Daarom is bijvoorbeeld, op grond van een internationaal verdrag, contact tussen overheidsambtenaren en de tabaksindustrie simpelweg niet toegestaan. In een zaak waar ik momenteel aan werk, de vervuiling door de hoogovens van Tata Steel, zie ik ook dat er in het verleden veel contact is geweest tussen de

Doden is volgens de Wet natuurbescherming en de Vogelrichtlijn een laatste redmiddel.

provincie en het bedrijf, waardoor er veel begrip is ontstaan voor de problemen van het bedrijf ten koste van omwonenden, die niet wekelijks om de tafel zitten met de provincie. Ten aanzien van ganzen is de discussie denk ik niet of er een lobby is van jagers en boeren, maar meer dat er in de praktijk allerlei mogelijkheden zijn om ganzen te weren, maar dat die een aanpassing van de boerenpraktijk vergen. Met boerenbedrijven op industriële schaal, waar twee mannen al het werk doen, wordt geen tijd genomen om ganzen te verjagen en is minder rendabel, minder mono-ton gras niet de eerste keuze van de boer. Bomen en struiken zijn geroid, omdat alleen voor oppervlakte landbouwgrond Europese subsidie aan boeren werd uitgekeerd. Bij Schiphol lijken het voorkómen van luchtvervuiling en geluids-overlast en de bescherming van dierenwelzijn vooralsnog minder belangrijk te worden gevonden dan het continue doorgroeien van Schiphol. Sinds het jaar 2000 is het aantal passagiers van de luchthaven met 40% toegenomen en een nieuwe uitbreidingsronde staat voor de deur. Daar moet heel veel voor wijken, waaronder de ganzen. Ik voorspel dat hierin, onder druk van de maatschappelijke discussie, de komende jaren verandering in gaat komen. Het blijft daarom belangrijk dat een organisatie als De Faunabescherming besluiten over het doden van ganzen ten behoeve van Schiphol aan de rechter blijft voorleggen. Doden is volgens de Wet natuurbescherming en de Vogelrichtlijn een laatste redmiddel, als er geen andere oplossingen zijn.'

Aan welke andere oplossingen moet je dan denken in geval van Schiphol?

'Schiphol verjaagt ganzen rond start- en landingsbanen en doden is daarom, wat De Faunabescherming betreft, helemaal niet nodig. Verder zou Schiphol, om overvliegen door ganzen te voorkomen, heel goed boeren in de Haarlemmermeer kunnen uitkopen. De graan- en bietenteelt daar trekt ganzen uit Zuid-Holland aan, die dagelijks de luchthaven overvliegen om in de Haarlemmermeer te eten. Maar nogmaals, zolang wordt toegestaan dat ganzen worden gedood ten behoeve van de luchthaven, moedig je het ontwikkelen van alternatieven niet aan.'

Ligt daar een rol voor de rechterlijke macht?

'De Faunabescherming vindt het inderdaad belangrijk om dit soort keuzes en besluiten aan de

rechter te blijven voorleggen. Maar er ligt in het publieke debat, op social media bijvoorbeeld, verder ook een rol voor De Faunabescherming waar het gaat om informatieverstrekking en voorlichting. Vaak weet het publiek weinig over de natuur en welke belangen er spelen. Een goed voorbeeld zijn de 'winterganzen' in Nederland. Daarmee worden de trekganzen bedoeld die hier komen overwinteren en na de winter weer vertrekken. De provincie Gelderland heeft recent een ontheffing verleend voor grootschalig afschot van winterganzen, maar die ganzen vertrekken voordat ze veel schade kunnen aanrichten. De Faunabescherming zal daarover binnenkort een procedure voeren bij rechtbank Gelderland. Het geven van voorlichting over dergelijke onderwerpen is echter ook van belang. Om mensen inzicht te geven in gevolgen van beleid en besluiten op hun leefomgeving.'

Zolang ganzen worden gedood, moedig je het ontwikkelen van alternatieven niet aan.

Kan dat ook de zomerganzen helpen?

'Wie weet, als je daarmee stapjes zet naar een striktere toepassing van de geldende regels over de bescherming van soorten.'

Zijn rechtbanken wel voldoende toegerust om hier uitspraken over te doen?

'Voorheen benoemde de Raad van State in procedures regelmatig onafhankelijke en onpartijdige deskundigen. Die kwamen van de Stichting Advisering Bestuursrechtspraak voor Milieu en Ruimtelijke Ordening (StAB), die de bestuursrechter adviseert over geschillen op het gebied van het fysieke leefmilieu. Die deskundigen gaven dan in de procedure een weergave en analyse van de relevante feiten. Die adviezen waren heel nuttig en het zou goed zijn als natuurbeschermers de rechter vaker zouden vragen om een dergelijke deskundige in een procedure te benoemen. Het is en blijft uiteraard in de eerste plaats de taak van provincies om besluiten goed te onderbouwen en de taak van De Faunabescherming om haar kritiek op de besluitvorming zoveel mogelijk te funderen op feiten en studies, waar die voorhanden zijn.'

Kleine stapjes en duurt het te lang?

'Tsjja, niet altijd. Zo verleende de provincie Overijssel dit voorjaar een ontheffing voor het doden van dieren op vliegveld Twente, die na een bezwaar van De Faunabescherming en onder druk van een spoedprocedure bij de rechter na een aantal weken werd ingetrokken. Men wilde op het vliegveld op alles schieten, van dassen tot kraanvogels. Werkelijk verbijsterend. Maar in die zaak werd snel resultaat geboekt. In andere zaken gaat het langzamer en is soms alleen op lange termijn, stap voor stap, winst te behalen. Zo oordeelde de voorzieningenrechter in Den Haag eind 2018 in een spoedprocedure over het schieten op knobbelzwanen dat de ontheffing werd geschorst, omdat bij het schieten van knobbelzwanen ook slachtoffers kunnen vallen onder kleine zwanen, een populatie waar het slecht mee gaat. De Faunabescherming betoogt al jaren dat het afschieten van de ene soort niet tot schade aan andere soorten mag leiden en vond op dit punt in deze zaak gehoor. Dat is belangrijke winst, die ook in andere zaken over andere soorten weer stof tot discussie kan geven.'

Een knobbelzwaan en twee kleine zwanen. Op dit moment is het schieten op knobbelzwanen in Zuid-Holland verboden, omdat ook slachtoffers kunnen vallen onder kleine zwanen.

Waarom doet u dit werk eigenlijk?

'De zaken die ik doe, gaan altijd echt ergens over. Over meer dan een privébelang. Het algemeen belang staat eigenlijk altijd centraal. Ik vind het heel waardevol om als advocaat een steentje bij te dragen aan de discussie over natuur- en milieubescherming. Frustrerend is soms

wel dat ook in gevallen waarin cliënten feitelijk het gelijk aan hun kant hebben, het soms jaren duurt voordat dat ook wordt erkend. Het brede maatschappelijke inzicht dat bestrijdingsmiddelen zeer schadelijk zijn voor bijen kwam pas toen het met de bijenstand al zeer slecht gesteld was. Milieuorganisaties wezen echter al jaren op dit gevaar.

Ook ten aanzien van klimaatverandering is het al jaren meer dan vijf over twaalf. Milieuorganisaties komen al tientallen jaren met bewijzen van de schadelijke gevolgen van CO²-uitstoot, maar pas als die gevolgen zich al vergaand voordoen, wordt de problematiek serieus genomen. Organisaties zoals De Faunabescherming zijn daarom vaak voorlopers in de discussie rond wat de mens in onze leefomgeving en de natuur veroorzaakt. Dat vergt, ook in de rechtszaal, soms moed om tegen de stroom in te gaan. Je kunt de maatschappelijke discussie niet voeren of veranderen in de rechtszaal, maar het is belangrijk om zaken aan de rechter voor te blijven leggen, wanneer grote belangen voor in het wild levende dieren op het spel staan.

De wisselwerking tussen belangengroepen, burgers, politiek en ook het recht is van belang om de grote problemen van deze tijd op het gebied van natuur en milieu in kaart te brengen en aan oplossingen te werken. Het is waardevol om daaraan een steentje te kunnen bijdragen als advocaat.'

Levendige handel in dode dieren

Stéphanie Palsma-
van Voorthuizen

Papegaaiduikerjager Örn Hilmisson, klimt met zijn vangst de klif op in Vestmannaeyjar aan de Zuidkust van IJsland. Met toestemming uit de privécollectie van de jager.

De leeuw Cecil is in 2015 wereldnieuws. In het Hwange National Park in Zimbabwe is hij van het leven beroofd door tandarts Palmer uit Minnesota, in ruil voor 50.000 Amerikaanse dollars.

Dierenorganisaties komen in opstand en de verontwaardiging op sociale media is groot. De jacht in het nationale park is voor tien dagen stil gelegd. Op zich best bijzonder, want de betaalde dood van de leeuw is geen nieuws in Zimbabwe zelf.

Internationaal lijkt er opgetreden te worden: Frankrijk verbiedt direct de invoer van leeuwen-trofeeën, Nederland volgt in 2016 met eenzelfde

verbod. En: meer dan 40 luchtvaartmaatschappijen zullen jachttrofeeën niet langer vervoeren. Even lijkt het alsof de massale golf van boosheid op internet, echt iets kan veranderen.

Oké: een leeuwenkop is ook nu nog wat moeilijker te verkrijgen, maar met minder dan een minuutje zoeken op internet vind je zo een leverancier in Eindhoven met een ruime collectie giraffen, zebra's, neushoorns en zelfs een gigantische olifantenkop-voor-aan-de-muur. "Authentieke jachttrofeeën", zo biedt de leverancier zijn koopwaar aan.

Websites van het Rijk geven in grote letters de indruk dat heel veel niet mag als het om handel in (dode) dieren gaat. Maar lees je verder dan zie je dat "mag niet" te niet wordt gedaan door een flinke reeks uitzonderingen.

In Nederland lijken inheemse dieren beschermd en dit is schijnbaar voldoende vastgelegd in de

Wet natuurbescherming. Want, met wat onthefingen en vergunningen mogen de dieren wél in bezit worden gehouden, mogen ze wél worden vervoerd, of mogen ze wél worden 'geprepareerd' (opgezet). Voor de overdracht van een dood dier, of delen daarvan, is weliswaar een EU-certificaat nodig waarop de oorsprong is aangegeven ('wild', 'eerste generatie' of 'onbekend') en de bestemming is vermeld, maar met het invullen van dit papierwerk blijkt de handel in jachttrofeeën nog steeds te kunnen floreren. Een geprepareerd zebrahoofd, inclusief nek, kan van eigenaar gewisseld worden voor ruim tweeëneenhalf duizend euro. Zo is een opgezette mannetjesleeuw onlangs voor 42.000 euro verkocht op museumwinkel.com. Dit zou dan gaan om een dier dat een natuurlijke dood is gestorven in een dierentuin, of komt uit ander 'particulier' bezit. Maar voor 150 euro kun je ook al een ingevroren papegaaiduiker aanschaffen, via een Belgische website.

TV-kok

De Europese vogelrichtlijnen, in Nederland uitgewerkt in die brede Wet natuurbescherming, bevatten onder meer regels voor verschillende vogelsoorten, zoals de papegaaiduiker en de houtsnip, die bepalen dat het verboden is deze soorten te doden, vangen, of hun nesten te verstoren.

'Dat is een vette uitdaging', heeft Gordon Ramsey wellicht gedacht in 2016. Deze Engelse tv-kok, die het uitschelden van personeel in de keukens tot zijn handelsmerk heeft gemaakt, besluit dat hij wel eens een bedreigde diersoort wil eten. Voor het oog van de tv-camera, uiteraard. Om niet gehinderd te worden door lastige regelgeving, doet hij het in IJsland. Daar doen ze namelijk in het geheel niet moeilijk over het bejagen en eten van papegaaiduikers. Het maakt de IJslandse wetgevers niets uit dat deze vogels al sinds 2015 als 'kwetsbaar' op de rode lijst staan

van de Unie van Internationale Dierenbeschermingsorganisaties (IUCN).

Onder begeleiding van een lokale jager haalt de kok de papegaaiduiker uit de lucht met een soort schepnet. Het leeft nog als de kok het zwart-witte verenpakje van het vogeltje afstroopt en, in navolging van zijn jachtmaatje, het nog kloppende hartje uit het borstkastje haalt, in zijn mond stopt, er een paar keer op kauwt om het vervolgens door te slikken. Dit alles demonstratief voor de camera. Op verschillende media lijkt de publieke verontwaardiging groot, maar toch niet groot genoeg om de hoge kijkcijfers van het Ramsey tv-programma te laten kelderen, laat staan dat zijn restaurants minder goed worden bezocht.

Veertig procent van alle Atlantische papegaaiduikers woont in IJsland en hun populatie daar is sinds 2000 drastisch gedaald - van 7 miljoen naar 5,4 miljoen. Als primaire oorzaken worden opwarming van het zeewater én de jacht genoemd.

De Wereld Draait Door

Zoeken we het dichterbij huis, dan zien we helaas ook hier dat er voor de draaiende camera beschermde diersoorten verorberd worden. Een duo zogenoemde 'topkoks' bereidt in 2012 in het televisieprogramma De Wereld Draait Door een houtsnip, waarna ook de presentator stevig aan de gebakken overblijfselen van deze beschermde vogel knabbelt. Uit het relaas hoe ze aan het dier gekomen zijn, blijkt dat dit illegaal is gebeurd. Volgens de kok was er niets aan de hand als het dier op eigen terrein was afgeschoten. Onzin natuurlijk. De Vogelbescherming is woedend en bericht in de media: "Door dit soort elitaire items wordt de indruk gewekt dat het eten van beschermde vogels normaal zou zijn. Dit kan bijdragen aan illegale jacht, waartoe in het programma openlijk werd aangezet." Ook Vroege Vogels - van dezelfde omroep als De Wereld Draait Door - protesteert. Toch blijft het

Taxidermie Papegaaiduiker # Atlantische Puffin # Zeldzaam

€ 240,00
Volkel

Taxidermie papegaaiduiker # atlantische puffin # zeldzaam
in nette staat! Hoogte 30 cm vogelhoogte 22 cm

VERLOPEN

item nog steeds op de website staan: met elitair elan wordt vermeld dat het gaat om 'Een inkijkje in de zeer culinaire keuken'. Centraal staat de 'Bécasse à la Presse' oftewel: de houtsnip. Of er een handhaver alsnog heeft opgetreden tegen dit illegale handelen? Wat denkt u zelf?

Vogelvrij

Even terug naar de papegaaiduiker. Ook die komt in ons land voor. Als zeldzame wintergast, maar ook dood: te koop. Zo is het bestuur eerder dit jaar gewezen op het feit dat er op het internet geregeld geprepareerde papegaaiduikers als koopwaar worden aangeboden. De wet zegt hierover: als je niet zelf schuldig bent aan de dood van de vogel, mag je deze prepareren, of, zo u wilt: opzetten. En dat mag iedereen doen. Met een vogelkadaver kan dus heel wat afgezeuld worden. Maar let op: de vogel of het preparaat mag je niet verkopen of bezitten om te verkopen. Dit geldt zowel voor de preparateur als voor degene die de vogel laat prepareren. De advertentie op Marktplaats waarover het bestuur van de Faunabescherming werd getipt. De tipgever heeft het, zonder resultaat, bij de NVWA gemeld

NVWA

Het aanbod van opgezette papegaaiduikers als koopwaar is bij de NVWA gemeld. Die is immers in het leven geroepen om de Wet natuurbescherming te handhaven. Wanneer er sprake is van vervoer of bezit van een dood dier of een preparaat daarvan, dan moet op elk moment kunnen worden aangetoond dat er voldaan is aan de voorwaarden voor prepareren. Blijkbaar is het voor deze handhaver te ingewikkeld om deze handel op internet aan te pakken. De NVWA heeft namelijk niets met de melding gedaan: de opgezette vogeltjes worden nog steeds aangeboden.

Levende have

Vervolgens heeft het bestuur zelf de proef op de som genomen. Na slechts een paar minuten zoeken, is het resultaat de aanbieding van een levende genetkat op Marktplaats. Te koop voor 750 euro. Deze wilde kat die, als het aan hem of haar ligt, het liefste mensen mijdt, staat op de verboden handelslijst in Nederland. Welle Dier-totaal in Bussum, de aanbieder van de genetkat, heeft hier lak aan.

Genetkat (Genetta Sp.) €750,-

Artikel 13 van 44

Op de site van de NVWA is een meldformulier moeilijk te vinden. Dus hebben we via Twitter de NVWA gevraagd wáár we de melding van illegaal levend koopwaar kunnen doen. NVWA zegt in een antwoord dat ze vaker 'het signaal' krijgen dat dit formulier moeilijk is te vinden en geeft ons een directe link naar het klachtenformulier. Goed, wij hebben de melding uiteindelijk gedaan. Krijgen we als antwoord: 'Uw melding zien wij als een signaal en dat is voor de NVWA belangrijk, zodat we weten wat er speelt in de samenleving'. Vervolgens niks meer van gehoord en een maand later wordt het dier nog steeds te koop aangeboden.

Wat kunt u doen?

Met veel bombarie lanceert Meld Misdaad Anoniem in oktober 2018 een speciaal Anoniem meldpunt om illegale dierenhandel tegen te gaan. Dit in samenwerking met de politie, NVWA en het Openbaar Ministerie. De intentie is er misschien wel, maar de actie blijft uit. Ga op internet op zoek naar handel in wilde dieren, al dan niet geprepareerd. Meld het direct aan de NVWA via nvwa/klacht of bij Meld Misdaad Anoniem via 0800-7000 of online. Meld het daarna ook bij de Faunabescherming (info@faunabescherming.nl) en houd ons op de hoogte of er iets aan gedaan is of niet. Zo kunnen ook wij weer de NVWA controleren.

Zwijn-onvriendelijk dorp

**Quintijn
Hoogenboom**
Foto's: Rob Voss

Op 7 mei is Heerde uitgeroepen tot meest zwijn-onvriendelijk dorp. De Faunabescherming pleit voor een meer diervriendelijk beleid van deze gemeente, met name wat betreft de wilde zwijnen. Er zijn alternatieven voor "het geweer".

Bestuursleden Harry Voss, Quintijn Hoogenboom en Ineke van den Abeele bij het actie-bord.

De gemeente Heerde heeft deze titel te danken aan haar zwijn-onvriendelijke beleid in de afgelopen jaren. Vorig jaar oktober gelastte interim-burgemeester De Graaf om alle zwijnen rond de op- en afritten van de A50 dood te schieten. Dit terwijl het repareren van enkele rasters en een wildrooster al afdoende was geweest. Helaas is het nog steeds zo dat bij vermeende overlast eerst

naar het geweer wordt gegrepen. Aan mogelijke alternatieven wordt niet eens gedacht. De Faunabescherming had na haar onderzoek van de rasters nabij de A50 een bericht gestuurd naar het College van B&W en alle raadsleden van de gemeente Heerde, met aanbevelingen voor een diervriendelijke oplossing van de onveilige situatie. Helaas is er op geen enkele wijze gereageerd op onze bevindingen en onze voorstellen voor een alternatieve oplossing.

Nieuwe burgemeester

Afgelopen april verraste de nieuwe burgemeester Koops met de melding dat het de spuigaten uitloopt met wilde zwijnen in het dorp Wapenveld, en dat ze de plaatselijke wildbeheereenheid, bestaande uit plezierjagers, heeft verzocht om aldaar meer zwijnen te schieten. Ook hier is na een klein onderzoek geconstateerd dat er onder andere langs de Groteweg in Wapenveld op diverse plaatsen gaten in het hekwerk zitten. Logisch dat de zwijnen in het dorp komen.

Actie en gesprek

De Faunabescherming is het niet eens met deze dieronvriendelijke oplossing, en heeft besloten om tot actie over te gaan. Bij een toegangsbord van het dorp Heerde is een bord geplaatst, en aansluitend heeft Harry Voss, samen met enkele andere bestuursleden en vrijwilligers van De Faunabescherming een bezoek gebracht aan de burgemeester van Heerde, die bereid was ons in het gemeentehuis te ontvangen. Als symbolisch cadeau werd haar een beeld van een wild zwijn aangeboden. De burgemeester wilde ons graag uitnodigen voor nadere gesprekken en op 6 juli heeft een eerste constructief gesprek plaatsgevonden.

Burgemeester Koops neemt een symbolisch cadeau in ontvangst.

Actie

Het lessen van de (bloed)dorst

Aad van der Waal
Foto: Harry Voss

*De wereld wordt frequent bedreigd door rampen
Het water blijkt dusdanig te verdampen
dat slechts de hitte straks nog golven kan
Het aardse leven heeft met dorst te kampen*

*Maar bij de doorgaans norse jagerman
bespeur ik nu een zweem van nieuw elan
Voor 't eerst zie ik een blik vol mededogen
(Ik schrik er zelfs – verrast – een beetje van)*

*Hij snottert, met de tranen in zijn ogen
dat moeder zwijn haar kroost niet meer kan zogen
en dat haar uitgebreide worp geheid
op gruwelijke wijze uit zal drogen*

*Elk zwijn dat uitzichtloos en schrijnend lijdt
doet een appel op zijn barmhartigheid
Die martelgang doortastend te bestrijden
is wat zijn innerlijke stem bepleit*

*De harde ingreep valt niet te vermijden
(Het zijn nu eenmaal hachelijke tijden)
Het lijkt hem nobel, ridderlijk en puur
de zwijnen uit hun lijden te bevrijden*

*Hij denkt niet meer aan water in dit uur
van slaafs gehoorzamen aan zijn natuur
waaraan hij zich mechanisch vast blijft klampen
Met overtuiging opent hij het vuur*

Zwijnen
sociëteit

Steun De Faunabescherming!

In het wild levende dieren als erfgenaam

Foto's: Harry Voss

Met in het wild levende dieren als erfgenaam kan actie voeren tegen de plezierjacht heel goed, ook wanneer je er zelf niet bij bent. Er zijn tal van fiscaal vriendelijke mogelijkheden.

Jagers gaan graag hun gang zonder pottenkijkers. In rustgebieden, in afgelegen natuurgebieden en liefst op momenten dat niet-jagers slapen. Veel van het grote onrecht dat zich afspeelt in de natuur speelt zich daarom buiten ons gezichtsveld af. Elk jaar worden ruim twee miljoen dieren door jagers naar de eeuwige jachtvelden geschoten. En een vermoedelijk nog groter aantal 'aangeschoten' zodat ze gewond creperen in de natuur.

Stichting De Faunabescherming zet zich al meer dan 40 jaar (voorheen onder de naam Stichting Kritisch Faunabeheer) in voor een vrij leven voor in het wild levende dieren. Van vogelvrij naar kogelvrij, van wettelijke bescherming naar werkelijke bescherming.

Met succes: we zorgden via acties dat de drijfjacht op wilde zwijnen verboden werd, we stelden het rapen van kievitseieren met succes aan de kaak, wat leidde tot rechterlijke verboden, we vochten de jacht op vossen, ganzen, reeën, damherten, kraaien, roeken en tal van andere dieren met succes aan bij de

rechter, kortom we leggen al bijna een halve eeuw de jagers het vuur aan de schenen.

Met hulp van onze donateurs, van wie er velen ook in hun testament lieten weten dat ze willen dat De Faunabescherming ook na hun afscheid doorgaat met het voeren van actie tegen de zinloze hobbyjacht. Tegenwoordig zijn er verschillende manieren om fiscaal vriendelijk te schenken, met de warme of met de koude hand. De fiscus draagt tot 52% bij aan uw schenking wanneer u dat doet via een vaste afspraak tot periodieke schenking.

Meer over periodieke schenkingen of legaten op <https://www.faunabescherming.nl/schenken-en-legaten/>. Wij kunnen u telefonisch informeren, kijk op pagina 2, voor de telefoonnummer van onze penningmeester. U kunt ook bij de notaristelefoon 0900 – 346 9393 meer informatie krijgen over legaten en erfstellingen, of op www.notaris.nl.

Alvast bedankt voor uw steun!

Oproep

Help De Faunabescherming om jachtvrije natuur te verwerven die uw naam draagt. Deze zomer doet Staatsbosbeheer voor een habbekrats kostbare natuur in de uitverkoop.

Dat kan grote gevolgen hebben. Een jachtveld moet een aaneengesloten oppervlakte hebben van ten minste 40 ha per jachthouder. In dat veld moet een cirkel kunnen worden getrokken met een straal van minimaal 150 meter. Loopt er een weg of watergang van meer dan 10 meter breed door een jachtveld, dan vormt dat een scheiding in het aaneengesloten jachtveld.

Jagers zijn er dus op gebrand hun jachtveld van tenminste 40 ha ongedeeld te houden. Het komt zelfs voor dat ze daarvoor valse opgaves doen: de voorzitter van De Faunabescherming werd getipt dat zijn weiland door de jagers was opgegeven als "behorend tot hun jachtgebied, met toestemming van de eigenaar". Omdat opsporingsambtenaren dat een merkwaardige situatie vonden kwam de zaak aan het rollen en is het terrein niet langer aangemerkt als deel van een jachtveld.

De natuurgebieden die Staatsbosbeheer nu in de uitverkoop doet via www.grondruilgelderland.nl (zie ook pag. 3) zijn in veel gevallen de beslissende puzzelstukjes in samengestelde jachtvelden.

De stukken natuur die Staatsbosbeheer te koop aanbiedt, liggen in veel gevallen centraal in jachtvelden. Als de jagers het eigendom verwerven kunnen ze gewoon doorgaan met jagen. Als De Faunabescherming met uw hulp cruciale delen van het jachtveld kan verwerven, kan dat letterlijk het einde betekenen van een aaneengesloten jachtgebied.

U kunt met hulp van de fiscus De Faunabescherming helpen bij het creëren van jachtvrije gebieden.

Als er met uw hulp door De Faunabescherming bijvoorbeeld een gebied ter waarde van € 10.000 wordt verworven, en u verstrekt dit bedrag als periodieke schenking die in gelijke delen in 5 jaar wordt uitbetaald, betaalt de fiscus maximaal € 5.175 mee aan uw schenking: voor meer dan de helft dus!

Draag naar vermogen bij aan het jachtvrij maken van de Nederlandse natuur. Meer hierover op de website van De Faunabescherming. De inschrijving loopt af op 31 augustus 2019, dus als u snel meedoet, kan De Faunabescherming ook meer kavels verwerven.

Omgevingswet

De omgevingswet, die in 2021 van kracht moet worden, brengt veel verandering. De wet bundelt bijvoorbeeld 26 wetten voor onder meer bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. Omdat de huidige wet

Natuurbescherming - waar jacht, beheer en schade- bestrijding onder vallen - overgaat in die wet, ziet de Jagersvereniging haar kans schoon om voor te stellen bijvoorbeeld zeven diersoorten toe te voegen aan de wildlijst: grauwe gans, kolgans, smient, edelhert, ree, damhert en wildzwijn. Doel is om meer te kunnen jagen met meer bevoegdheden en nog minder regels. Ons lijkt het terugbrengen van de wildlijst tot nul een beter idee.

Waar geen wil is, is een hek

Vorig jaar, in de strenge vorstperiode aan het einde van de winter, was er veel onrust over uithongerende dieren in de Oostvaardersplassen. Iedereen herinnert zich dat. Juist doordat de dieren zeer zichtbaar achter hekken stonden bracht dit emotionele taferelen te weeg. Met name paarden werden bijgevoerd, volgens deskundigen met een averechts effect op hun overlevingskansen.

De Faunabescherming is toen een petitie gestart "Hekken weg in de Oostvaardersplassen, geef dieren de ruimte!", waarin het realiseren van ecologische verbindingszones wordt bepleit.

Op 11 juli is deze petitie aangeboden aan de provincie Flevoland. Dat die verbindingszones niet van de ene op de andere dag kunnen worden gerealiseerd is duidelijk. Toch vraagt De Faunabescherming om de mogelijkheden opnieuw te overwegen, mede omdat daarmee de bezwaren

Foto: Casper Swiebel

tegen het "opsluiten achter hekken" van de in de Oostvaardersplassen levende grote grazers op termijn kunnen worden weggenomen. Het creëren van verbindingszones binnen Flevoland is al een hele belangrijke stap, maar op termijn wordt natuurlijk nog steeds op verbinding van Flevoland met de Veluwe en daarna het Duitse achterland gehoopt.

De commissaris van de koning zegde een spoedige behandeling van de petitie in commissie en statenvergadering toe.

Jachtlobby

Een probleem is wel dat jagers geen goed imago hebben: 80% van de bevolking is tegen de plezierjacht. Maar Laurens Hoedemaker, directeur van de Jagersvereniging spreekt van het tegendeel. Dat is volgens hem te danken aan de positieve beeldvorming in de media. Opvallend is wel dat daarin vaak geen plaats is voor hoor en wederhoor. Een recent voorbeeld komt van Monic Slingerland, chef opinie van Trouw. Elke week stelt zij een vraag aan de lezers waarop gereageerd kan worden. Uit de inzendingen maakt zij een keuze voor plaatsing.

Geen probleem, totdat Monic een zelfgeschreven artikel vol jachtpropaganda plaatst met alleen pro-jacht reacties van lezers.

De vraagt die Monic Slingerland stelde aan de lezers: "890 jagers erbij is dat erg? Ik sta voor mijn koelkast en zie een rundersaucijs en een ganzenworst liggen. Dat heeft mij aan het denken gezet. De koe is gedood op het abattoir, de gans is gedood door een jager. De koe staat haar hele leven in dienst van de mens, de gans is vrij. Recent hebben 890 jagers in spe praktijkexamen gedaan. Om een vergunning te krijgen moeten ze laten zien dat ze trefzeker kunnen schieten, zodat fazant, haas en gans niet

Cartoon: Frans Bijvank

gewond raken en onnodig moeten lijden. Boeren hebben bijvoorbeeld veel last van ganzen en zwanen.

Maar jagers hebben veel last van regeltjes en willen daar vanaf," aldus Monic.

En ze vervolgt: "Jacht is een beladen onderwerp en dat is ook de schuld van tegenstanders. Zij schetsen een beeld van op bloed beluste kerels die dieren zomaar uit het leven schieten. Maar jacht is nodig omdat dieren hier geen natuurlijke vijanden hebben; jagers hebben die rol dus overgenomen. Dat doen zij niet voor de lol, maar het dient een goed doel. Jacht draagt bij aan het evenwicht tussen de soorten. Verder is wild lekker."

Ook vraagt zij zich af wat het verschil is tussen het eten van vlees uit de bio-industrie en de consumptie van dieren die in het wild leven en een goed leven hebben gehad. Daarbij suggereert ze dat tegenstanders van de jacht wel vlees uit de bio-industrie consumeren. Ik kan mevrouw Slingerland geruststellen: de jagers creëren hier een schijn-tegenstelling en iedereen heeft de keuze om wel of geen vlees te consumeren. Om de jacht af te zetten tegen de bio-industrie is een drogreden. En verder kan het onderwerp jacht niet beladen genoeg gemaakt worden.

Partij voor de Dieren wil jachtverbod

De Partij voor de Dieren wil een jachtverbod in een straal van 100 km van het leefgebied van een wolvenpaar met jongen. Het verbod moet voortaan gelden in natuurgebieden tijdens de

zoogperiode van de wolf, om concurrentiestrijd en belangenconflicten tussen wolven en jagers te voorkomen. De wolf kan als toppredator de natuurlijke balans tussen populaties behouden.

Dat en meer schrijft de partij in Kamervragen aan minister Carola Schouten van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit.

Vanaf 1 juli mogen Nederlandse jagers op grote schaal biggen van wilde zwijnen schieten, ook in het leefgebied van de wolf op de Veluwe. Jagers lieten eerder al weten dat er sprake is van een belangenconflict tussen hen en toppredatoren zoals de wolf en vroegen zelfs vergoeding aan voor de schade die de wolf toebrengt aan jachtpopulaties.

Nulstandsbeleid wild zwijn in strijd met internationale verdragen

Journalist Andries Elskamp zocht voor zijn eindscriptie rechten een origineel onderwerp. Daarvoor bleef hij dicht bij huis.

Hij toetste namelijk het nulstandsbeleid voor wilde zwijnen aan internationale verdragen. En wilde zwijnen lopen als het ware bij hem in de tuin. Zijn conclusie: het nulstandsbeleid in Nederland is niet langer effectief en evenmin in overeenstemming met uitgangspunten van internationaal recht.

In hiërarchische volgorde zijn van belang: Biodiversiteitsverdrag, Verdrag van Bern, Europees recht (Habitatrichtlijn), Wet natuurbescherming en beleidsregels.

Op grond van artikel 94 van onze Grondwet geldt een strikte hiërarchie van rechtsbronnen. Het Biodiversiteitsverdrag is een mondiaal verdrag en daarmee het allerhoogste recht voor Nederland. Het verdrag van Bern is een regionaal verdrag, tevens en basis voor de Habitatrichtlijn. Daarna pas volgen Europees recht en de nationale wetten en beleidsregels. Europees recht en Nederlands recht en beleid mogen niet in strijd zijn met hoger recht.

Op grond van deze hiërarchie van verdragen concludeert Elskamp dat het nulstandsbeleid voor wilde zwijnen juridisch niet houdbaar is. Lees deze uitstekende scriptie!

Foto: Gerrit van Vemde

De buit van de vos

Vogelvrij

Quintijn Hoogenboom

Wasbeer en wasbeerhond

Twee soorten die vrijwel niets met elkaar gemeen hebben, behalve een gelijkenis van hun snuit, en dat het exoten zijn.

De wasbeer behoort tot de familie van de kleine beren en kwam alleen in Amerika voor. Voor de pelsdierfokkerij echter in Duitsland en Rusland geïmporteerd in de 20e eeuw, en zo nu en dan ontsnapt of uitgezet voor de jacht. Het zijn alleseters, die solitair leven en die zich zeer weinig laten zien. En ze kunnen in bomen klimmen, waardoor ze nog moeilijker gezien, gevangen of geschoten kunnen worden. Vanuit Duitsland komen ze vooral in Limburg over de grens. Tot nog toe zijn er geen wasberen gevangen, nauwelijks geschoten, en de populatie blijft al tientallen jaren klein.

De wasbeerhond behoort tot de familie van de hondachtigen en is afkomstig uit Oost-Azië. Ook in de vorige eeuw in Europa geïmporteerd om zijn pels, en ook ontsnapt en uitgezet voor de jacht. De wasbeerhond komt in kleine aantallen in vooral Noord- en Oost-Nederland voor. Omdat beide soorten exoten zijn, moeten ze volgens EU-regels bestreden worden. Of dat nu zin heeft of niet, of het nu mogelijk is of niet. Volgens De Faunabescherming heeft bestrijden geen enkele zin. Uitmoeien lukt niet en een plaag vormen ze ook niet. Er bestaat geen andere optie dan ze te accepteren en ze met rust te laten. Zie ook pagina 14.

Wasberen in Mexico. Foto: Harm Niesen

Wasbeerhond in Noord-Brabant, Still, Vroege Vogels TV, BNNVARA